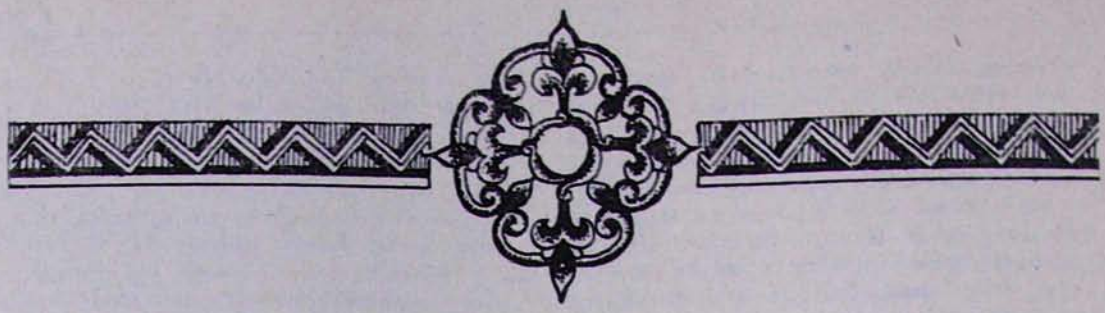

ՀԱՅՐ ՄԻՀԵԼ ՔԵՆԵԼ
(Աստվածաբանության դասախոս)

ԻՆՉՊԵՍ ԿԱՐԴԱԼ ԱՎԵՏԱՐԱՆԸ*

ՍՈՒՐԲ ՄԱՐԿՈՍ

29. ՓՈԹՈՐԿԻ ԽԱՂԱՂԵՑՈՒՄԸ
(Մարկ. Դ 35—41)

Դ 35 Այդ նույն օրը, երեկոյան դեմ, նրանց ասաց. «Եկե՛ք անցնենք ծովի մյուս կողմը»:
36 Թողնելով ժողովրդին՝ նրան իրենց հետ տարան նավակով, ինչպես նաև՝ մյուս նավակները, որ նրա հետ էին:
37 Եվ մեծ հողմամրրիկ բարձրացավ ու ալիքները նավակի մեջ էր թափում, այն աստիճան, որ նավակը իսկ և իսկ գրեթե լցվում էր:
38 Իսկ ինքը նավախելի կողմը բարձի վրա ննջում էր: Նրան արթնացրին և ասացին. «Վարդապե՛տ, բնավ քո հոգ չէ՞, որ ահա մենք կորչում ենք»:
39 Եվ նա, արթնանալով, սաստեց հողմին և ասաց ծովին. «Դադարի՛ր, լռի՛ր»: Եվ հողմը դադարեց, ու մեծ խաղաղություն եղավ:
40 Եվ նրանց ասաց. «Ինչո՞ւ այդպես վախկոտ եք. դեռևս հավատ չունե՞ք»:
41 Եվ նրանք սաստիկ վախեցան և միմյանց ասում էին. «Ո՞վ է արդյոք սա, որ թե՛ հողմը, թե՛ ծովը հնազանդվում են սրան»:

«...Բայց իր աշակերտներին առանձին ամեն ինչ մեկնում էր: Այդ նույն օրը, երեկոյան դեմ, նրանց ասաց. «Եկե՛ք անցնենք ծովի մյուս կողմը»:

Հիսուս իր աշակերտների հետ է, որ պիտի կտրեր-անցներ լիճը: Նա նրանց ներքաշում է (տեղին է նշել այդ) վտանգավոր մի ձեռնարկման մեջ, երեկոն իջնում է, ու դրա հետ վրա է հասնում անհանգստացնող մթությունը, խավարի ժամը, երբ, ըստ տրվյալ ժամանակաշրջանի մտայնության, չարի ուժերն ավելի եռանդուն են գործում: Պետք էր կտրել-անցնել ջրի տարածությունը: Հին դարերում հրեաները վատ նավավարներ էին. նրանք հեշտությամբ վախենում էին ծովից. Հին Կտակարանում բազում անգամներ վկայված է այդ մտայնությունը, որի համաձայն դժոխքի հրեշները կամ դիվական կորությունները ապրում էին ջրերի խորքում: Ինչ վերաբերում է լճի մյուս ափին, ապա այն գտնվում է հեթանոսների երկրում. նրա բնակիչները չեն ճանաչում Իսրայելի Աստծուն: Միշտ էլ կարելի է պղծությամբ վարակվել՝ մոտիկից շփվելով նրանց հետ: Իսկ նրանց ընդունելությունը կարող է լինել վերապահ և նույնիսկ՝ թշնամական:

Նավակում այժմ արդեն անապահովության մի ծանր մթնոլորտ է տիրում: Թվում է, թե Հիսուս իր աշակերտներին ուսուցանելուց հետո, այժմ ուզում է փորձության ենթարկել նրանց: Գիշերային ճանապարհորդությունը լճի վրայով նրանց համար պիտի լինի չարի ուժերի հետ դեմ հանդիման գալու մի դժնդակ պահ, բավականին նման փորձության այն քառասուն օրերին, որ Հիսուս ճանաչեց անապատում իր քարոզությունն սկսելուց առաջ:

Արդյ, այնքան էլ հաճոյիչ չէ., թե նրանք

---

* Շարունակված «Էջմիածին» ամսագրի 1986 թվականի №№ Բ—Ե-ից:

կկարողանան դիմանալ այդ փորձությանը: Հենց որ ալիքներն սկսում են մոլեգնել, նրանք կորած են համարում իրենք իրենց և նույնիսկ մտածում, որ իրենց տերը լքել է իրենց: Նրանք սարսափել են փոթորկից (համար 39—40): Եվ վախը շարունակում է տևել նրանց մեջ նույնիսկ այն ժամանակ, երբ Հիսուս ցույց է տալիս չարի վրա իր ունեցած իշխանությունը՝ իր խոսքն ուղղելով ծովին, ինչպես պիտի ասեր դևերին՝ «Դադարի՛ր, լռի՛ր» (համար 39): Այս բառերը հիշեցնում են այն խոսքերը, որ Հիսուս արտասանում էր Կապառնայումի ժողովարանում, երբ առաջին անգամ բժշկում էր դիվահար հիվանդին՝ սաստելով պիղծ ոգուն. «Զայնդ կտրի՛ր և դո՛ւրս ել դրանից» (Մարկ. Ա 25): Հիսուս դևերին հանում է ծովից՝ դևերի որջից:

Սի տեսակ սրբական սարսափ է իջնում այն ժամանակ աշակերտների վրա ի տես այն մարդու հպորության, որի հետ իրենք նավակ էին նստել: Առաջին անգամ է, որ Մարկոսը խոսում է աշակերտների վախի մասին: Բայց դա հեռու է վերջինը լինելուց. մինչև ավետարանի վերջը նրանք պիտի մընան այդ վախի տիրապետության տակ, հենց որ Հիսուս հայտնի դարձնի նրանց իր անձի կամ իր առաքելության անծանոթ, անսպասելի մեկ կողմը: Լինելով հանդերձ Հիսուսի առանձնաշնորհյալ ուղեկիցները՝ նրանք անբուժելիորեն պիտի մնան վատ-հավատացյալներ: Հենց դա է, որի վրա կարմանում է իրենց տերը. «Ինչո՞ւ այդպես վախկոտ եք. դեռևս հավատ չունե՞ք» (համար 40):

Սակայն աշակերտների վախն իսկ դրական մի բան է բովանդակում իր մեջ: Այդ վախը նրանց մղում է Հիսուսի մասին մի հարց ուղղելու իրենք իրենց, որ կարելի է համեմատել նրա անձի մասին սուրբ Մարկոսի կողմից հիշատակված մյուս հարցերի հետ: Կապառնայումի ժողովարանում առաջին դիվահարի բժշկումից հետո ներկաները ասում էին.

— **Այս ի՞նչ նոր վարդապետություն է:**
(Մարկ. Ա 27)

Զարմանքը բավականին ամբողջական է. հարցը վերաբերում է տեղի ունեցած եղելությանը: Բայց այդ հարցը դեռևս շատ հեռու չի գնում... Ավելի ուշ, Նապարեթում, տեղի բնակիչները Հիսուսի մասին հարց պիտի տան իրենք իրենց՝ ասելով.

— **Այս բաները որտեղի՞ց են սրան:**
(Մարկ. Զ 2)

Սա արդեն փակ հարցի իսկական օրինակ է. ի՞նչ ծագում ունի այս մարդը, որո՞նք են նրա տիտղոսները: Մեկին բնութագրել ուզենալ իր ծագումով, իր միջավայրով, խոսելու իր իրավունքով՝ նշանակում է ուրանալ նրա մեջ ամեն ինչ, որ բացատրելի չէ արդեն ծանոթ տվյալներով: Այս պայմաններում ոչ մի հայտնագործում, ոչ մի առաջընթաց հնարավոր չէ: Նման վերաբերմունքի պատճառով է, որ դպիրներն ու փարիսեցիները նույնպես իրենք իրենց դուրս թողեցին Բարի լուրից (Մարկ, Գ 1—6):

Դրան հակառակ, այն հարցը, որ աշակերտներն ուղղում են իրենք իրենց, բաց հարց է.

— **Ո՞վ է արդյոք սա:** (Մարկ. Դ 41)

Նրանք դեռևս հեռու են իրենց հավատին տիրացած լինելուց, բայց նրանց հարցն արդեն խփում է էականին. ով որ ավելորեն է ձգտում բացահայտել իր խոսակցի անձնավորությունը, նա միաժամանակ ընդունակ է կասկածի տակ դնելու իր հավատը և այդտեղից մեկնելով՝ կարող է առաջ գնալ: Փոթորկի խաղաղեցման դրվագը ի հայտ է բերում այն վերաբերմունքը, որը թույլ է տալիս առաջ ընթանալ հավատի մեջ:

Հիշատակելով այս դրվագը՝ Մարկոսը հավանաբար մտածում է նաև Եկեղեցու կացության մասին, չարիքի և հալածանքների հարձակումներից վնասված այդ դյուրաբեկ նավակի մասին: Վախը կարծես անդամալուծել է փորձության ենթարկված քրիստոնյաներին: Բայց նրանք կարող են իրենց հայացքն ուղղել դեպի իրենց Տերը, որը քնած է թվում, և հարց տալ իրենք իրենց, թե ո՛վ է իսկապես նա, և նրանո՛վ ամրացնել իրենց երերուն հավատը:

30. ՀԻՍՈՒՍ ԳԵՐԳԵՍԱՑԻՆԵՐԻ ՄՈՏ
(Մարկ. Ե 1—20)

Ե 1 **Եվ Հիսուս եկավ ծովի հանդիպակաց կողմը, գերգեսացիների երկիրը:**
2 **Եվ երբ նա նավակից դուրս ելավ, գերեզմաններից նրա դեմն ելավ մի մարդ, որին բռնել էր մի պիղծ ոգի,**
3 **և որի բնակության տեղն իսկ գերեզմանների մեջ էր: Ոչ ոք նրան շղթաներով անգամ չէր կարող կապել,**
4 **որովհետև շատ անգամ ոտնակապերով և շղթաներով կապված էր, բայց շղթաները փշրել էր ու ոտնակապերը՝ ջարդել:**
5 **Ոչ ոք նրան չէր կարողանում ցսպել, որովհետև միշտ, գիշեր ու ցերեկ, գերեզմաններում և լեռներում, աղաղակում էր և ինքն իրեն քարերով ծեծում:**
6 **Երբ նա Հիսուսին հեռվից տեսավ, առաջ վազեց և երկրպագեց նրան.**

7 բարձրաձայն աղաղակեց և ասաց. «Ի՞նչ
ես ուզում ինձնից, Հիսո՛ւս, բարձրյալ
Աստուծո՛ Որդի: Երդվեցնում եմ քեզ
Աստուծով, ինձ մի՛ տանջիր».
8 քանի որ Հիսուս նրան ասում էր.
«Պի՛ղծ ոգի, դո՛ւրս ելիր այդ մարդուց»:
9 Եվ նրան հարցրեց. «Անունդ ի՞նչ է»:
Եվ նա ասաց նրան. «Իմ անունը Լե-
գեոն է, քանի որ մենք բազում ենք»:
10 Իսկ պիղծ ոգիները սաստիկ աղաչում
էին նրան, որ երկրից դուրս չուղարկի
իրենց:
11 Եվ այնտեղ, լեռան լանջին, խոզերի մի
մեծ երամակ կար, որ արածում էր:
12 Բոլոր դևերը աղաչեցին նրան և ասա-
ցին. «Մեզ խոզերի մեջ ուղարկիր, որ
մտնենք նրանց մեջ»:
13 Եվ նա հրամայեց նրանց: Երբ պիղծ ո-
գիները դուրս եկան, մտան խոզերի
մեջ, և երամակը, թվով մոտ երկու հա-
զար, դարավանդից դիմեց դեպի ծովը.
և խեղդվեցին ծովում:
14 Խոզարածները փախան և քաղաքում
ու ագարակներում պատմեցին. և մար-
դիկ դուրս ելան տեսնելու, թե ի՞նչ է
կատարված:
15 Եկան Հիսուսի մոտ և տեսան դիվա-
հարին, որ նստել էր՝ հագնված և զգաս-
տացած, նրան, որ լեգեոն ուներ. և
զարհուրեցին:
16 Եվ ովքեր որ տեսել էին, պատմեցին
նրանց, թե ինչ պատահեց այսպահարին
և ինչ՝ խոզերին:
17 Եվ սկսեցին աղաչել նրան, որ հեռանա
իրենց սահմաններից:
18 Եվ երբ նավակ մտավ, դիվահարը նրան
աղաչում էր, որ նրա հետ լինի:
19 Բայց Հիսուս նրան թույլ չտվեց, այլ
ասաց. «Գնա՛ քո տունը ընտանիքիդ
մոտ և պատմի՛ր նրանց այն ամենը, ինչ
Տերը քեզ արեց և թե ինչպես գթաց
քեզ»:
20 Եվ նա գնաց ու սկսեց տարածել Դեկա-
պոլսում, ինչ որ Հիսուս արել էր նրա
համար: Եվ ամենքը զարմանում էին:

Այսպիսի մի պատմություն կարող ենք անսխալ կերպով ասել, որ սուրբ Մարկոսի գրչին է պատկանում: Ավետարանիչների մեջ միայն նա ունի անփութություններով և թարմությամբ լի այս ոճը: Որպես պատմող, նա շատ է սիրում խոսել. առաջ է գնում, ետ գալիս, երկար կանգ է առնում այնպիսի նկարագրությունների վրա, որոնք լեցուն են որոշակի մանրամասնություններով: Տեսնում ենք, թե ինչպես խոզերը վազում-նետվում են լիճը, հեշտությամբ պատկերացնում ենք նաև այսպահարին՝ իր կապտած և ճանկռոտված մարմնով, մի իսկական կատաղած գիժ, հենց որ մեկնումեկը փորձում է մոտենալ նրան: Թվում է, թե մենք այնտեղ ենք գրտնվում:

Մարկոսն արդեն պատմել է մի դիվահարի բժշկման մասին Կապառնայումի ժողովարանում (Մարկ. Ա 21—28): Բայց նրա առաջին պատմության շարադրանքը շատ ավելի սեղմ էր: Այսուհանդերձ այս երկու դրվագների դևերը ընդհանուր շատ գծեր ունեն իրենց միջև: Նախ նրանք շատ լավ գիտեն, թե ով է Հիսուս: Լինելով գերբնական էակներ՝ նրանք աշխարհի և մարդկանց մասին ունեն գերպանց ճանաչում, հակադրվելով հանդերձ բարուն: Հիսուս հանդես է բերված որպես բարձրյալ Աստուծո Որդի և, զարմանալիորեն, այս անգամ լռություն չի պարտադրում դիվահարին, որը ճանաչում է նրան: Բացի այդ, ինչպես այստեղ, այնպես էլ Կապառնայումի ժողովարանում, դևը թե՛ եպակի է և թե՛ հոգնակի. հռոմեական մեկ լեգեոնն անում է մոտավորապես վեց հազար ռազմիկ: Նրանք, համենայն դեպս, բավականին շատ են բնակվելու համար երկու հազար խոզերից բաղկացած մի երամակի մեջ: Պայքարել չարի դեմ՝ նշանակում է բախվել մի վտանգավոր հակառակորդի:

Դրան հակառակ, այս դևը, որ «Լեգեոն» է կոչվում, մի առանձնահատկություն ունի. շատ է կապված պիղծ բաներին: Նա բնակվում է հեթանոսների երկրում՝ Գերգեսայում, Տիբերիական լճի արևելյան ափին և ոչ մի ցանկություն չունի դուրս գալու այնտեղից: Երբ նա բնակություն է հաստատում մի մարդու մեջ, նրան քարշ է տալիս գերեզմանները՝ դիակների աշխարհը, որը իսրայելացու համար նույնպես հանդիսանում է մի պիղծ վայր: Մի հրեա չի կարող դիպչել մի դիակի առանց իրեն պղծված զգալու: Եվ, վերջապես, այն վայրը, որտեղ նա ցանկություն է ունենում մնալու վտարվելուց հետո այն մարդուց, որի մեջ բնակություն էր հաստատել, խոզերի մի երամակ է, կենդանիներ, որոնց նկատմամբ եբրայեցիները գարշանք են զգում: Այս դևը չի ուզում թափառաշրջիկ լինել. նա կարիք ունի բնակվելու որևէ տեղ և հաճույք է զգում պիղծ միջավայրում ապրելուց:

Այսպիսին է այն շրջանը, որ գծել է սուրբ Մարկոսը: Հիսուս, որ կտրել-անցել էր լիճը՝ մուտք գործելու համար հեթանոսների երկիրը, դեմհանդիման է գալիս չարի հետ հանձին սաստիկ խռովության մատնված մի դիվահարի, որ փակում է նրա ճանապարհը:

Իր միջամտությամբ Հիսուս վերահաս-

տատում է դևի կողմից արարչագործության որոշ չափով խանգարված կարգը: Մարդը փրկվում է. դևերը դատապարտվում են գնալ ապաստան գտնելու պիղծ կենդանիների մի երամակի մեջ և նույնիսկ վերադառնալու այն խորխորատները, որտեղ բնակվում են սովորաբար: Խոզերը, որոնք իրենց մեջ են ընդունում նրանց, գահավեժ գնում են լճի հատակը, որը դժոխային զորությունների հայտնի բնակավայրն է: Չարիքն արդեն սանձված է:

Այս բոլորը, իհարկե, այդ երկրի բնակիչների արտովը չէ բնավ: Նրանք ավելի շուտ կնախընտրեին, որ իրենց եղբայրներից մեկը իր անձի մեջ կրեր աշխարհի ամբողջ դժբախտությունը, միայն թե իրենց խոզերը կարողանային հանգիստ արածել: Նրանց համար Հիսուսի արարքը խորապես կործանարար է: Այն նրանց վերադարձնում է յուրայիններից մեկին. այն միաժամանակ նրանց զրկում է իրենց ունեցվածքից: Ընդհանրապես այսպես է վերաբերվում Ավետարանը, բայց նաև սրա համար է, որ այն վատ է ընդունվում: Մարդիկ գերադասում են մի եղբայր զոհել ի խնդիր իրենց նյութական բարեկեցության, քան հակառակը:

Գալով բժշկված մարդուն՝ նա, գիտակցելով, թե ինչ արեց Հիսուս իր համար, ցանկանում է գնալ նրա ետևից: Նա շատ է ուզում ուղեկցել աշակերտներին և Հիսուսի հետ նստել նավակ ու միանալ Բարի լուրը քարոզողների խմբին: Տերը, սակայն, թույլ չի տալիս և հանձնարարում է նրան, որ գնա և իր երկրում հայտնի, թե ինչ է արել հրեաների Աստվածը իր համար. մի հրահանգ, որ բոլորովին հակառակն է այն պատվերների, որ ընդհանրապես տալիս է Հիսուս: Սովորաբար նա պահանջում է գաղտնապահություն և լռություն (տե՛ս Մարկ. Ա. 21—28 կամ Մարկ. Ե. 21—43):

Ինչո՞ւ այս տարբերությունը: Թվում է, թե այն բխում է երկու գլխավոր պատճառներից:

Նախ՝ դիվահարների բժշկումը կատարվեց հեթանոսական մի երկրում, այնպիսի մարդկանց մեջ, որոնք իսկապես չեն ճանաչում Իսրայելի Աստծուն: Ինչքան անհեթեթ է այն, որ հրեաների մեջ Հիսուս ըմբռնվի իբրև մակերեսային ոգևորություն առաջացնող մի հրաշագործ, նույնքան՝ պատճառ չկա, որ նման կասկածներ գոյություն ունենան հեթանոս ժողովուրդների մոտ: Նրանք դեռ նոր պիտի բացահայտեն ամեն ինչ Աստուծո մասին: Մի հին դիվահար, որի դրությունը պարզ կերպով ցույց է տալիս Աստուծո կատարած ընտրությունը ի նպաստ մարդկանց, ընդդեմ նյութական ունեցվածքի (լինի դա անասունների հոտ, թե այլ ստացվածք), կարող է հանդիսանալ մի լավ վկա: Մարկոսը չի մոռանում, որ Հռոմի համայնքը, որին ուղղում է իր խոսքը, մասամբ բաղկացած է հեթանոսական ծագում ունեցող քրիստոնյաներից, որոնք Աստվածաշնչի հետ միաժամանակ հայտնաբերել են Քրիստոսին:

Եվ երկրորդ՝ Հիսուս շուտով նավակ նստելով կհեռանա այդ երկրից: Գերգեսայի բնակիչների մակերեսային կապվածությունը նրա անձին՝ մտահոգություն չի պատճառի նրան, քանի որ նա արդեն մեկնած կլինի այդտեղից: Տեղում թողնելով մի մարդու, որ հանդիսանում է Աստուծո զորության և սիրո վկան, նա ցանում է ավետարանական մի սերմ, որ կարող է ունենալ իսկական մի ապագա:

31. ԿՅԱՆՔԻՆ ՎԵՐԱԴԱՐՁՎԱԾ ԵՐԿՈՒ ԿԱՆԱՅՔ

(Մարկ. Ե 21—43)

Ե 21 Եվ երբ Հիսուս նավակով նորից ծովի մյուս կողմն անցավ, նրա մոտ հավաքվեց բազում ժողովուրդ: Եվ ինքը ծովեզերքին էր:

22 Ահա եկավ ժողովրդապետներից մեկը, որի անունը Հայրոս էր. և երբ տեսավ նրան, նրա ոտքերն ընկավ.

23 սաստիկ աղաչում էր նրան ու ասում, որ իր դուստրը մահամերձ է, և որ նա գա ու նրա վրա իր ձեռքը դնի, որպեսզի փրկվի և ապրի:

24 Եվ Հիսուս գնաց նրա հետ. նրա ետևից գնում էր նաև բազում ժողովուրդ և նեղում էր նրան:

25 Եվ մի կին կար, որ տասներկու տարուց ի վեր արյունահոսություն ուներ:

26 Նա շատ էր տառապել բազմաթիվ բժիշկների ձեռքից և իր ամբողջ ունեցվածքը ծախսել էր, բայց որևէ օգուտ չէր գտել, այլ է՛լ ավելի վատացել էր:

27 Երբ նա լսեց Հիսուսի մասին, եկավ ամբոխի մեջ նրա ետևից և ձեռքը դիպցրեց նրա զգեստին,

28 որովհետև մտքում խորհում էր. «Եթե միայն դիպչեմ նրա զգեստներին, կըփրկվեմ»:

29 Եվ իսկույն նրա արյան աղբյուրը չորացավ, և իր մարմնի մեջ զգաց, որ տանջանքներից բժշկվեց:

30 Հիսուս իսկույն ինքն իր մեջ իմանալով իրենից դուրս ելած զորությունը, դարձավ դեպի ամբոխը և ասաց. «Ո՞վ դիպավ իմ զգեստներին»:

31 Աշակերտները նրան ասացին. «Տեսնում ես, որ ամբոխը նեղում է քեզ, և

ասում ես, թե՝ ո՞վ դիպավ իմ զգեստներին»:
32 Եվ նա իր շուրջն էր նայում՝ տեսնելու, թե ո՞վ արեց այդ:
33 Եվ այդ կինը, զարհուրած և դողալով նրա համար, որ գաղտնի էր արել,— որովհետև գիտեր, թե ինչ կատարվեց իր հետ,—եկավ-ընկավ նրա առաջ և ամեն ինչ ստուգությամբ ասաց:
34 Հիսուս ասաց նրան. «Դո՛ւստր, քո հավատը քեզ փրկեց, գնա՛ խաղաղությամբ և քո տանջանքներից բժշկված եղիր»:
35 Մինչ Հիսուս այս բանն էր խոսում, ժողովրդապետի տնից ոմանք եկան և ասացին. «Քո դուստրը մեռավ, էլ ի՞նչ ես նեղություն տալիս վարդապետին»:
36 Իսկ Հիսուս, երբ լսեց ասված խոսքերը, ժողովրդապետին ասաց. «Մի՛ վախեցիր, այլ միայն հավատա՛»:
37 Եվ ոչ ոքի թույլ չտվեց իր հետ գնալ, այլ միայն Պետրոսին, Հակոբոսին և նրա եղբորը՝ Հովհաննեսին:
38 Հիսուս ժողովրդապետի տուն եկավ և տեսավ մի մեծ ամբոխ, լացուկոծ անողներ և աղմուկ-աղաղակ:
39 Ապա ներս մտնելով՝ ասաց նրանց. «Ինչո՞ւ եք խռովված ու լաց եք լինում, մանուկը մեռած չէ, այլ ննջում է»:
40 Սակայն նրանք ծաղրում էին նրան: Իսկ նա, ամենքին դուրս հանելով, վերցրեց իր հետ մանկան հորն ու մորը և նրանց, որ իր հետ էին, և մտավ այնտեղ, ուր պառկած էր մանուկը:
41 Եվ բռնելով մանկան ձեռքից՝ ասաց նրան՝ «Տալի՛թա, կո՛ւմի», որ թարգմանվում է՝ աղջի՛կ, դո՛ւ, քե՛զ եմ ասում, արթնացի՛ր:
42 Եվ աղջիկը իսկույն վեր կացավ ու քայլում էր, քանի որ մոտ տասներկու տարեկան էր: Եվ ամենքը մեծապես զարմացան:
43 Նա նրանց խստիվ պատվիրեց, որ ոչ ոք այդ բանը չիմանա. և ասաց, որ նրան ուտելու բան տան:

Հիսուս և յուրայինները վերադարձան Հորեաստան, Տիբերիական լճի արևմտյան ափը: Կարճ ճանապարհորդությունը Հեթանոսների մոտ, որ վերջ էր գտել, կարելի է ասել՝ ձախողվեց. չարի զորությունները թեև սանձված էին, բայց գերգեսացիները շատ էին կապված իրենց անասունների հոտերին՝ կարողանալ իրենց հոգիները բանալու համար Ավետարանի լույսին: Հիսուս տեղում թողեց միայն բժշկված մի հին դիվահարի, որպեսզի վկայություն տար եղածի մասին. սակայն Մարկոսը չի ասում, թե ինչ պատահեց նրա հետ:

Կրկնակի բժշկման վերաբերող այս պատմությունը, որը նախորդի շարունակությունն է կազմում, իր ոճով շատ մոտ է նրան. նույն անփութությունները, պատմելիս հաճախակի ետ դառնալու նույն սովորությունը և այլն: Ավետարանիչն այստեղ ի հայտ է բերում ժողովրդական պատմողի իր ամբողջ տաղանդը: Նրա մտածման ուժեղ տարրերը գրեթե անհետանում են որոշակի մանրամասնությունների տակ, որոնք գլուխգործոցի հմայքն են կազմում:

Երկու տարբեր պատմություններ են պատմված: Դրանք, կղմինդրաշարի ձևով, ագուցված են մեկը մյուսի մեջ: Պատմությունն սկսվում և վերջանում է Հայրոսի աղջկա դրվագով, որը, իբրև մի տեսակ կենտրոնական կորիզ, իր մեջ է ներառնում արյունահոսությամբ տառապող հիվանդ կնոջ դրվագը: Մարկոսն այս հատվածը կառուցում է ըստ ներմուծման և ներփակման այն սեմական օրինակի, որը սովորական է նրա մոտ. պատմության երկու ծայրերը մեկ և մյուս կողմից հաղորդակցվում են միմյանց հետ միջին մի մասի միջոցով և այն շրջանակի մեջ են առնում: Այսպես՝

Ա. **Հայրոսի խնդրանքը** (համար 21—24).

Բ. **Արյունահոսությամբ տանջվող հիվանդ կնոջ բժշկումը** (համար 25—34).

Ա.[1] **Հայրոսի աղջկա հարությունը** (համար 35—43):

Այս երկու հրաշքները կապված են միմյանց: Ամեն անգամ նպաստավորվողը մի կին է լինում: Աղջիկը տասներկու տարեկան է. դա նվազագույն տարիքն է ամուսնության համար՝ ըստ այդ դարաշրջանի իսրայելական օրենքի, մինչդեռ մյուսը հիվանդ է նույն ժամանակից ի վեր: Երկուսն էլ անմաքուր են. տարիքով մեծը պիղծ է իր ախտագին արյունահոսության պատճառով, իսկ կրտսերն արդեն դիակ է դարձած այն պահին, երբ Հիսուս մոտենում է նրան: Երկու դեպքում էլ խնդրողի հավատը մեծ դեր է խաղում:

«Քո հավատը քեզ փրկեց», ասում է Հիսուս այն կնոջը, որը ետևից նրա զգեստին դիպչելով՝ համարյա թե գողությամբ է ձեռք բերում իր ապաքինումը (համար 34): Նա ասում է Հայրոսին՝ մեռած դեռատի աղջկա հորը. «Մի՛ վախեցիր, այլ միայն հավատա՛» (համար 36): Հիսուս գործում է այնպիսի հրաշքներ, որոնք կարծես դուրս են մնում իր հսկողությունից: Դրան հակառակ, այստեղ առաջնահերթ նշանակություն ունի խնդրողների տրամադրությունը. Հիսուսի

նկատմամբ իրենց ունեցած վստահությամբ է, որ նրանք կարողանում են յուրացնել այն ուժը, որ ճառագայթում է նրանից: Արյունահոսությամբ տառապող կնոջ բժշկումը ցույց է տալիս, որ Հիսուս մի հրաշք է գործում գրեթե հակառակ իր կամքին: Նրա առաքելության բուն էությունը կայանում է ոչ թե մարդկանց կորցրած մարմնական առողջությունը իրենց վերադարձնելու մեջ, այլ այն կյանքի մեջ, որի առաջ մարդ կարող է բաց անել իր հոգին ամբողջությամբ: «Քո հավատը քեզ **փրկեց**» (համար 34). **փրկեց** և ոչ պարզապես բժշկեց: Բժշկումը մի տեսակ ճարպկորեն գողացվել է Հիսուսից. բայց նա եռանդագին փնտրում է այն կնոջը, որն այդպիսի խոր հավատ էր ցուցաբերել, ասելու համար նրան, որ իր երջանկությունն ավելի մեծ է, քան վերագտնված առողջությունը:

Ինչ վերաբերում է փոքր աղջկան, նրա հայրը նույնպես հետամտում է նրա ամբողջական փրկությանը: Նա աղաչում է Հիսուսին, «որ գա ու նրա վրա իր ձեռքը դնի, որպեսզի **փրկվի** և ապրի» (համար 23):

Սկզբում, երբ աղջիկը դեռ չէր մահացել, Հիսուս համաձայն է լինում, որ բակամարդ ամբոխը ուղեկցի իրեն: Սակայն հենց որ իմանում է աղջկա մահը, նրա տոնը փոխվում է. ամբոխը ի վիճակի չէ հասկանալու տարողությունն այն բանի, ինչ տեղի է ունենալու: Հիսուս տեղում թողնում է բակամարդությունը: Մեռելի հետ դեմ-դիմաց գտնվելու համար իրեն պետք է ընկերակցեն միայն երեխայի հայրն ու մայրը, ինչպես նաև Պետրոսը, Հակոբոսը և Հովհաննեսը, այս երեքը, որոնց հետագայում նորից պիտի հանդիպենք Հիսուսի այլակերպության և Գեթսեմանիում նրա ծանր ապրումների վճռական պահերին (Մարկ. Թ 2—8 և ԺԴ 32—42):

Նույնիսկ լացուկոծ անողներին, որոնք դիակի շուրջը հավաքված՝ բարձր ճիչեր են արձակում վտարելու համար չար ոգիներին, Հիսուս փորձում է համոզել, որ սխալվում են, որ փոքրիկը պարզապես խոր քնի, թմբիրի մեջ է ընկել:

Պատմության ավարտը տեղի է ունենում մի փոքրիկ սենյակի մտերմության մեջ, որտեղ գտնվում են յոթ անձինք՝ փոքրիկ աղջիկն ու նրա ծնողները, Հիսուս և նրա երեք աշակերտները: Ամեն ինչ նկարագրված է վերին աստիճանի ժուժկալությամբ: Ավետարանիչը արամերեն լեզվով գրի է առնում այն երկու բառերը, որ Հիսուս ուղղում է երեխային, և ապա հունարենով տալիս է դրանց թարգմանությունը իր ընթերցողների համար: «Արթնացի՛ր» բայը, որ նա գործածում է, արտահայտում է սոսկ վաղանցուկ մի վերադարձ դեպի կյանքը. տասներկուամյա աղջնակը վերադարձվում է իր մահկանացու գոյությանը: Պարզ է, որ, ավելի ուշ, նա նորից պիտի մահանա, ինչպես բոլորը: Սակայն այդ «արթնանալ» բայը նմանապես եկեղեցական եզրերից մեկն է՝ նշելու համար վերջնական հարությունը: Հիսուսի մասին հետագայում պիտի ասվեր.

Նա արթնացավ երրորդ օրը: (Ա Կորընթացիս ԺԵ 4)

Հայրոսի տանը փոքրաթիվ վկաների ներկայությամբ տեղի ունեցած դեպքը նույնպես մարգարեական մի հայտնություն է Հիսուսի հարության մասին, որով ապրում են արդեն Մարկոսի ավետարանը կարդացող քրիստոնյաները: Հիսուս այնտեղ հանդես է բերված իբրև կյանքի և մահվան տերը, ամբողջապես մարդուն և բոլոր մարդկանց սահմանված փրկության տերը:

Եվ եթե նա կյանքն է փոխանցում, ապա իրոք այն պատճառով, որ մարդկությունը իրեն պատասխանատու զգա կյանքի նկատմամբ: Մինչ աշակերտներն ու աղջկա ծնողները, հիացումով տարված, այդ հրաշագործությունը աջ ու ձախ հրապարակելու մասին են մտածում միայն, Հիսուս նրանց վերադարձնում է պարզ իրականությանը: Թող նրանք լռեն: Նրանց շուրջը գտնվողներից ոչ ոք ներկայումս կարող չէ դրականապես ընդունել Հարության ավետիսը: Եվ թող չմոռանան կերակրել փոքրիկ աղջկան: Գեղեցիկ ու դյուրաբեկ այն կյանքը, որ նրանց վերադարձվեց, այժմ նրանց ձեռքում է: Նրա՛նց է մնում այն պահպանելն ու պտղաբեր դարձնելը:

32. ՀԻՍՈՒՍ ՆԱԶԱՐԵԹՈՒՄ
(Մարկ. Զ 1—6)

Զ 1 Եվ այնտեղից եկավ-գնաց իր գավառը. և իր աշակերտները գնում էին նրա ետևից:

2 Երբ շաբաթ օր եղավ, նա սկսեց ժողովարանում ուսուցանել. և շատերը, երբ լսում էին նրան, զարմանում էին նրա վարդապետության վրա և ասում. «Այս բաները որտեղի՞ց են սրան, կամ ի՞նչ է այս իմաստությունը, որ տրված է սրան, որ սրա ձեռքով այսպիսի զորավոր գործեր կատարվեն:

3 Սա հյուսնի տղան և Մարիամի որդին չէ՞ միթե, Հակոբի և Հովսեփի և Հուդայի և Սիմոնի եղբայրը. և սրա քույրերը այստեղ մեզ մոտ չե՞ն»: Եվ նրա վրա գայթակղվում էին:

4 Հիսուս նրանց ասաց. «Մարգարեն չընհարգված անձ չէ, բայց ոչ իր գավառում, իր ազգատոհմի և իր տան մեջ»:

5 **Եվ չէր կարողանում այնտեղ որևէ գործավոր գործ կատարել, այլ քիչ թվով հիվանդների վրա ձեռք դնելով՝ նրանց բժշկում էր:**

6 **Նա զարմանում էր նրանց անհավատության վրա: Եվ շրջում էր շրջակա գավառներում և ուսուցանում:**

«Ոչ ոք մարգարե չէ իր երկրում»: Իր հայրենի գյուղը վերադարձող Հիսուսի պատմությունը առակի կարգ է անցել: Հնարավոր է, որ Հիսուսի ապրած ժամանակ արդեն գոյություն ունեցած լիներ համանման մի ասացվածք՝ հիմնված Երեմիայի կամ Հին Կտակարանին անծանոթ մեկ ուրիշ մարգարեի փորձառության վրա: Հիսուս գուցե դրան է անդրադառնում, երբ ասում է. «Մարգարեն չհարգված անձ չէ, բայց ոչ իր գավառում, իր ազգատոհմի և իր տան մեջ» (համար 4):

Այն օրից, երբ Հիսուս սկսեց իր քարոզությունը, արդեն առիթ ունեցավ փորձառությամբ հաստատելու իր ընտանիքի անհասկացողությունը: Նրա մերձավոր ազգականներից մի պատվիրակություն Կափառնայում էր եկել՝ փնտրելու իր անգիտակից հարազատին, որը շատ էր վտանգի ենթարկում իրեն (Մարկ. Գ 20—21 և Գ 31—35):

Այժմ նա ինքն էր վերադառնում իր փարախը: «Իր գավառը» արտահայտությունը, անկասկած, նշում է Նազարեթ փոքրիկ ավանը (թեև Մարկոսն այստեղ չի տալիս նրա անունը), այն ավանը, որտեղից Հիսուս հեռացավ՝ հանդիպելու համար Հովհաննես Մկրտչին: Թվում է, թե այդ օրվանից նա չի վերադարձել այնտեղ (տե՛ս Մարկ. Ա 9—13): Ավանը շուրջ երեսուն կիլոմետր հեռու է Կափառնայումից, որտեղ Հիսուս բնակություն է հաստատել իր քարոզության սկզբից ի վեր:

Առաջին օրերին գյուղացիների կողմից ցույց տրված ընդունելությունը պետք է լավ եղած լիներ. ապացույց, որ ժողովարանում շաբաթ օրվա աղոթքի ժամանակ, Օրենքի և Մարգարեների գրքերի ընթերցումից հետո, Հիսուսին են հրավիրում տալու դրանց մեկնությունը: Եվ սակայն, ժողովականները, ըստ երևույթին, սպասում էին տափակ մի ճառի: Նրա իմաստությունը ուժեղ տպավորություն է թողնում և խանգարում նրանց: Նրանք կապ են տեսնում նրա ասածների և կատարած հրաշքների միջև, որոնց մասին լսել են, և սկսում են դիմադարձել նրան: Նրանք շատ լավ են ճանաչում նրան. իրենց գյուղի երեխաներից է. դպրոցական հատուկ դասընթացներ չի անցել. ոչ մի տիտղոս չունի՝ հեղինակությամբ արտասանելու համար այն խոսքերը, որ նա գործածում է:

Նազարեթի բնակիչները մերժում են Հիսուսի վարմունքը խորհրդածության առարկա դարձնել: Նրանք Հիսուսի մասին իրենք իրենց տալիս են մի փակ հարց, քանի որ ունեն արդեն դրա պատասխանը. «Այս բաները որտեղի՞ց են սրան» (համար 2): Նրանք ամեն ինչ գիտեն նրա անցյալի և ծագման մասին, գուցե նաև այն, որ Հովսեփը Հիսուսի իսկական հայրը չէ, որովհետև, զարմանալիորեն, նրան կոչում են «Մարիամի որդին», մինչդեռ մի հրեայի ընտանեկան պատկանելությունը ընդհանրապես նշվում է նկատի ունենալով հայրական կողմը: Ուրեմն նրանք ոչինչ չունեն սովորելու նրա մասին, ոչինչ չունեն հայտնաբերելու: Այստեղ արդեն մենք հեռու ենք այն հարցից, որ Հիսուսի աշակերտներն ուղղում էին միմյանց փոթորկի խաղաղեցման դրվագից հետո.

Ո՞վ է արդյոք սա: (Մարկ. Դ 41)

Հիսուսի հայրենակիցները չունեն այն տրամադրությունը, որը թույլ է տալիս հասնել հավատին: Մարկոսը որոշակի կերպով խոսում է նրանց թերահավատության, տառացիորեն նույնիսկ նրանց հավատի բացակայության մասին: Ավետարանում հավատը չի կայանում Աստուծո գոյությանը հավատալու մեջ, այլ՝ այն բանի մեջ, որ մարդ Հիսուսի նկատմամբ ունենա անկեղծ վստահության վերաբերմունք, եթե նույնիսկ այդ վստահությունը լինի անհաստատ և ոչ այնքան ապահով:

Նազարեթի մարդկանց թերահավատությունը մի տեսակ անխորտակելի պատնեշ է, որի վրա Հիսուս ինքն իսկ զարմանում է: Թեև նա տեղում կատարում է մի քանի բուժշկումներ, որ գրվածքը հրաշքների շարքը չի դասում, այնուամենայնիվ նա անկարող է լինում բառիս իսկական իմաստով հրաշքներ գործել նրանց համար:

Նման մի անկարողություն անշուշտ զարմանք է պատճառում քրիստոնյա ընթերցողին, որը սովոր է մտածելու, թե Հիսուս կարող է ամեն ինչ անել: Սակայն ավետարանիչն արդեն հասկացրել է, որ խնդրողի հավատը գլխավոր պայմանն է հրաշքի: Հարոսի և արյունահոսությամբ տառապող հիվանդ կնոջ պատմությունը դրա հաստատումն է (Մարկ. Ե 21—43): Առանց այդ հավատի Հիսուս մի տեսակ զուրկ է հրաշագործ կարողությունից: Որևէ կապ կամ հարաբերություն չի կարող հաստատվել երկու բևեռների միջև, եթե դրանցից մեկը մերժում է այն:

Ուրեմն Հիսուս այլևս ոչինչ չունի անելու Նազարեթում: Նա որոշում է նվիրվել շրջակա գյուղերի բնակիչներին:

(Շարունակելի)